

از کتابخانه تخصصی جنگ چه می‌دانید؟

پای صحبت نصرت‌الله صمدزاده
مسئول کتابخانه تخصصی جنگ

محمدحسین معتمدراد

در گردآوری، سازمان‌دهی، اشاعه منابع و اطلاعات مرتبط با جنگ ایران و عراق است؛ و جدا از ۱۳ هزار عنوان کتابی که به موضوع جنگ اختصاص دارد، موضوعاتی از قبیل خاطرات، زندگی‌نامه‌ها، ادبیات اعم از شعر و داستان را نیز در لابه‌لای قفسه‌های این کتابخانه می‌توان مشاهده کرد. گفت‌وگوی حاضر با آقای نصرت‌الله صمدزاده، مسئول این کتابخانه برای آشنایی بیشتر شما انجام شده است.

لطفاً شرحی از تاریخچه کتابخانه را بیان فرمایید.

«کتابخانه تخصصی جنگ» در ۳۱ شهریور ۱۳۷۹، رسماً در مجموعه «دفتر ادبیات و هنر مقاومت حوزه هنری» شروع به کار کرد و از آن زمان تا کنون به تناسب تلاشی که دست‌اندرکاران این کتابخانه داشته‌اند با رشدی موزون توانسته است جایگاه مناسبی را در میان همگنان خود پیدا کند و به‌عنوان یک «کتابخانه تخصصی» مرجع و مؤثر در مطالعات ملی موضوع «جنگ ایران و عراق» یا «دفاع مقدس» خود را مطرح نماید.

اشاره

از معدود کتابخانه‌هایی که در سطح کشور اختصاص به کتب و نشریات دفاع مقدس دارد و فعالیت می‌کند، کتابخانه تخصصی دفاع مقدس در محل حوزه هنری تهران است که در مجموعه «دفتر ادبیات و هنر مقاومت حوزه هنری» قرار دارد. این کتابخانه فعالیت خود را در ۳۱ شهریور ۱۳۷۹ شروع کرد و هم‌اکنون با تعداد شش کارمند فعالیت می‌کند. تمرکز اصلی این کتابخانه

نشانی کتابخانه:
تهران، خیابان سمیه غربی،
نرسیده به خیابان حافظ، روبروی
وزارت صنایع، ساختمان مرکز
حوزه هنری، طبقه سوم، راهروی
غربی، کتابخانه تخصصی جنگ.
تلفن: ۸۸۹۱۸۲۹۲
ص. پ ۳۶۷۵-۱۵۸۱۵

لوح فشرده از منابع تخصصی در این کتابخانه موجود است، همچنان که گفته شد اکثر آن‌ها به موضوع جنگ ایران و عراق اختصاص دارند.

ع ٔ ثانیاً، مطابق اطلاعات منتشره، آمار انتشار کتاب‌های موضوع «جنگ ایران و عراق» در این دوره ٔ ٣٥ سالهٔ نشر (١٣٥٩ تا ١٣٩٤) به این شرح است: دورهٔ اول ١٣٥٩ تا ١٣٦٧ (٩ ساله)

از ما پیشگام این موضوع بوده‌اند و به فراخور موقعیت خود تلاش قابل تقدیری داشته‌اند. اما اینکه چگونه این کتابخانه در حوزهٔ هنری ایجاد شده است، گفتنی است همچنان که خود حوزهٔ هنری، نهادی خودجوش و برخاسته از آرمان‌خواهی عده‌ای نویسنده و هنرمند متعهد به اهداف انقلابی، اسلامی و ملی در زمینهٔ ادبیات و هنر بوده، سایر واحدهای تابعهٔ حوزهٔ هنری نیز عموماً همین‌طور ایجاد شده‌اند. این کتابخانه هم با پیشنهاد و طراحی این‌جانب و حمایت مسئولان وقت آغاز به کار کرد و با تلاش دیگر همکارانی که اضافه شده‌اند توانسته وضعیت امروز خود را تثبیت نماید.

ٔ اولاً چه تعداد کتاب و نشریه در این کتابخانه موجود است و ثانیاً روند نشر کتاب در حوزهٔ جنگ چگونه بوده است؟

ٔ اولاً اکنون حدود ١٧ هزار جلد کتاب فارسی، یک هزار جلد کتاب به زبان‌های لاتین و عربی و ١٦ هزار شمارهٔ نشریهٔ تخصصی و ٣٠٠ عنوان پایان‌نامه و ٩٠٠

ٔ آیا همهٔ کتاب‌های مربوط به جنگ در این کتابخانه موجود است؟

ٔ تمرکز اصلی این کتابخانه بر گردآوری منابع و اطلاعات مرتبط با «جنگ ایران و عراق» است. البته تا حدی پا را فراتر گذاشته و به سایر جنگ‌های تأثیرگذار در منطقه و جهان نیز پرداخته است. به این ترتیب منابع مرتبط با جنگ‌های جهانی اول و دوم، تعارضات افغانستان، لبنان، فلسطین و درگیری‌های منطقهٔ خلیج فارس و کشور عراق نیز بخشی از منابع این کتابخانه را به خود اختصاص می‌دهد. ولی به‌طور خاص تلاش شده است تمام منابع مکتوب، اعم از کتاب و نشریه و تا حدودی پایان‌نامه‌های مرتبط با «جنگ ایران و عراق» گردآوری شوند و از این حیث کتابخانه به روز باشد.

ٔ سیاست حوزهٔ هنری در ایجاد این کتابخانه بر چه مبنایی بوده است؟

ٔ ضرورت این کتابخانه و موارد مشابه آن از ابتدای جنگ تحمیلی احساس می‌شد. حتی تعدادی از کتابخانه‌ها قبل

با متوسط سالانه نشر کتاب حدود ۹۰
عنوان؛

دوره دوم ۱۳۶۸ تا ۱۳۷۴ (۷ساله) با
متوسط سالانه نشر کتاب حدود ۱۵۵
عنوان؛

دوره سوم ۱۳۷۵ تا ۱۳۸۱ (۷ ساله)
با متوسط سالانه نشر کتاب حدود ۳۳۰
عنوان؛

دوره چهارم ۱۳۸۲ تا ۱۳۸۷ (۶ ساله)
با متوسط سالانه نشر کتاب حدود ۵۵۰
عنوان؛

دوره پنجم ۱۳۸۸ تا ۱۳۹۴ (۷ ساله)
با متوسط سالانه نشر کتاب حدود ۷۵۰
عنوان.

از توضیحات تان سپاسگزارم. کتاب‌های این کتابخانه چه موضوعاتی را در بر می‌گیرند؟

موضوع جنگ به گونه‌ای گسترده
است که تقریباً در تمام زوایای دانش
بشری، امکان نشر کتاب در این زمینه
وجود دارد. در اکثر موضوعات و رده‌هایی
از دانش بشری که امکان اثربخشی وجود
داشته، جنگ نیز آثاری دارد. از ادبیات و
هنر و تاریخ و جغرافیا گرفته، تا اقتصاد

و حقوق و علوم اجتماعی و دین و حتی
علوم کاربردی مثل پزشکی و مهندسی
و ... علوم نظامی که جای خود دارد.
به همین سبب ما توانستیم رده‌بندی
خاصی را با توجه به همین پراکندگی
برای موضوعات کتابخانه تخصصی جنگ
طراحی کنیم و تدارک ببینیم و اکنون
این کتابخانه با رده‌بندی خاص خود اداره
می‌شود.

البته در میان حدود ۱۳ هزار عنوان
کتابی که به موضوع جنگ ایران و عراق
اختصاص دارد، موضوعات مستندنگاری،
همچون خاطرات؛ و زندگی‌نامه‌ها و
ادبیات، اعم از شعر و داستان، بیشترین
فراوانی آثار را به خود اختصاص داده
است.

جناب صمدزاده، آیا آثاری از رزمندگان نیز در این کتابخانه دیده می‌شود؟

مسئلاً به دلیل مردمی بودن دفاع
ملت ایران در مقابل ارتش متجاوز بعثی،
نگارش آثار نیز بیشتر در قالب‌هایی دنبال
شده است که این ویژگی - مردمی بودن
- وجه بارز آن‌هاست. مقصودم خاطرات
جنگ است که توانسته است جایگاه
ویژه‌ای در میان سایر قالب‌های منتشره
پیدا کند. اکثر این آثار به خاطرات
رزمندگان اختصاص دارد. به لحاظ
آماري، حدود ۲ هزار عنوان از کتاب‌های
این حوزه، موضوعی در قالب خاطرات
منتشر شده است.

البته در زمینه‌های موضوعی دیگر مثل
شعر و داستان و حتی انواع پژوهش‌ها،
آثار رزمندگان ایرانی مشهود است و
بسیاری از هنرمندان و نویسندگان این
حوزه موضوعی، خود از رزمندگان دفاع
هشت ساله ملت ایران بوده‌اند.

کتاب‌ها در چه مقطع سنی هستند؟

به لحاظ آماری، حدود یک هزار و
۳۰۰ عنوان کتاب در گروه سنی کودک

و نوجوان در کتابخانه ما موجود است
که تقریباً تمام آثار منتشر شده این سطح
کاربردی است. اکثر این آثار در قالب‌های
شعر و داستان هستند.

مجموعه حاضر را چگونه فراهم آورده‌اید؟

تعدادی از آثار قبل از تأسیس
کتابخانه منتشر شده‌اند و کتابخانه در
یک دوره، تلاش فراوان کرد آن‌ها را تهیه
نماید. اکنون سعی ما این است که هر
کتابی که در زمینه دفاع مقدس منتشر
می‌شود در اسرع وقت به کتابخانه وارد
شود و در اختیار مراجعان قرار گیرد.
حتی در این خصوص مواردی را به شکل
ابتکاری دنبال می‌کنیم. مثلاً چنانچه
عضوی از کتابخانه به کتابی برخورد نماید
که مورد نیازش است و ما آن را نداریم،
مجاز است آن را بخرد یا به هر صورت
تهیه کند و بعد از استفاده آن را با فاکتور
خرید به کتابخانه تحویل دهد و هزینه
آن را بگیرد. این مسئله آن قدر برای ما
مهم است که حاضر هستیم حتی بیش از
هزینه تمام شده، برای آن بپردازیم.

با این حال مواردی مثل حضور در
نمایشگاه‌های موسمی، مثل نمایشگاه
بین‌المللی کتاب تهران، نمایشگاه‌های
دفاع مقدس، نمایشگاه یاد یار مهربان و
مواردی از این دست نیز برای دستیابی
ما به آثار، به‌ویژه آثار شهرستانی، حائز
اهمیت هستند و کمک فراوانی به
روزآمدی این کتابخانه می‌کنند.

البته این نکته نیز گفتنی است که
روند شناسایی منابع، از طریق بانک‌های
اطلاعات ملی، همچون کتابخانه ملی و
خانه کتاب و سایر بانک‌ها، همواره در این
کتابخانه، قبل از خرید، به‌صورت پیوسته
وجود دارد و فهرست کسری‌های ما یکی
از قابلیت‌های ویژه بخش فراهم‌آوری
منابع ما محسوب می‌شود.

از اینکه وقت خود را در اختیار ما
گذارید سپاسگزاریم.